

■ TRIBUNA POLITICA

Recicladì da rument 2020

DA MARTIN JÄGER,
CUSSEGLIER GUVERNATIV

Igl meglier èsi da consumar main, reciclar è meglier che bittar davent. Quai pudess esser la furmla la pli curta per ir enturn cun resursas materialas e per evitar rument. Questa furmla valeva ier, ella vala oz ed ella vegn er a valair en il futur.

Ma tgi producescha noss bler rument? Ord vista da las consumentas e dals consuments èsi plitgusch las producentas ed ils producents, ord vista da quels èsi puspè las consumentas ed ils consuments. Sco ch'i saja: Tgi che decida ch'ina chaussa saja inutila u senza valur è simplamain chaschunadra u chaschunader dal rument.

Las quatter sorts da rument ch'ins chatta oz en media il pli savens en in satg da rument svizzer èn rument biogen, material cumbinà, palpiri/chartun e material sintetic. L'ultim temp interessa puspè il rument sintetic pli e pli las medias. Effectivamain èsi nov che las consumentas ed ils consuments vulan far prender enavos ils grossists ils materials sintetics en lur affars da vendita. Il rument da plastic dat en egl en il satg da rument, damai ch'el paisa savens pauc en cumparegliaziun cun ses volumen. Ils pajais vischins èn bain savens scuidus sin nus Svizzers pervia da las quotas d'utilisaziun autas che

vegnan per exempel realisadas oz cun reciclar PET en Svizra. Cun las proceduras da recicladì che vegnan applitgadas ozendi dependan las autas quotas d'utilisaziun dentant d'ina logistica da separar e rimnar rument tenor materia.

La Svizra consumescha mintga onn ca. in miliun tonnas material sintetic. Trais terzs da quel vegnan bittads en il rument sco elements fossils, betg regenerabels ch'emettan CO₂. Na pudess ins betg meglierar questa situaziun cun utilizar il material pli ch'ina giada. Gea, sch'il material sintetic consistiss mo d'ina suletta sostanza. Atgnamain vegnan duvradas en Svizra passa 60 substanzas da basa per producir material sintetic. Mo quatter substanzas vegnan actualmain recicladas a meds da produziun (granulats). Ultra dal material da basa dattan però ils uschenumnads aditivs las características giavischadas al plastic. Quai renda difficil il recicladì da rument sintetic ed ha schizunt cha-

schunà difficultads per il sistem dual grondius en Germania. Promover da nov il svilup sco quai ch'igl è gist vegnì inizià è franc bun per la chaussa; ils medems sbagls sco pli baud na duessan nus betg repeter.

Main marcantas, però duas giadas pli grevas ch'il material sintetic èn las restanzas biogenas en il satg da rument. Da questas restanzas èn las lavadiras mo ina pitschna part. Ina part snuavlamain gronda però, circa in terz da la produziun da victualias, èn mangiativas che fissan anc consumablas u ch'èn vegnidadas laschadas memia ditg. Qua sa manifestescha in cumportament moral maldeschent da nossa societad en connex cun las victualias. Il recicladì en implants da biogas sco pass intermediar minimal è er en quest connex ina finamira da l'economia da circulaziun. Ina triascha netta ed ina logistica adattada èn natiralmain ina premissa per ina procedura da recicladì efficazia. La vendita da products reciclads resta in problem, en vista a las cundiziuns da produziun ed al surpli d'imports.

Mes patratg final: Nus stuain ponderar pli savens tge che nus vulain propi avant che cumprar insatge. Nus stuain tractar cun quità quai che nus na duvrain betg pli. Uschia gida mintga singula persuna a mantegnair las resursas ed a proteger l'ambient ed il clima.